

УДК 355

Т.А. Сутюшев

Академія внутрішніх військ МВС України, Харків

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АВІАЦІЇ У ВНУТРІШНЬОМУ ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ

Наводяться пріоритетні завдання та проблемні питання застосування авіації у внутрішньому збройному конфлікті, на тлі якого може здійснитись силове втручання ззовні. Вказується на необхідність максимальної концентрації авіаційного потенціалу держави щодо вирішення внутрішнього збройного конфлікту на його початковому етапі.

Ключові слова: внутрішній збройний конфлікт, авіація.

Вступ

Постановка проблеми. З урахуванням авторитету, що набула Україна з дотримання норм міжнародного права, пряма реалізація зовнішньої воєнної загрози проти неї малоімовірна і припустима, на наш погляд, при певних обставинах після провокування та ескалації в неї внутрішнього збройного конфлікту (ВЗК). Згідно нещодавно створених правових документів, насамперед, воєнної доктрини України, в нашій державі дійсно не виключається можливість виникнення внутрішньої нестабільності та її перехід, як зазначено в доктрині, у збройний конфлікт в середині держави, який у подальшому, як вказує сучасний світовий досвід, може стати приводом для зовнішнього силового втручання. Тому і зусилля особового складу воєнної організації України мають бути сконцентровані на вирішення завдань з забезпечення нейтралізації прояву воєнних загроз за схемою: «ВЗК» – «зовнішнє воєнне втручання на тлі ВЗК». На сьогодні вирішальною ланкою цієї схеми, на наш погляд, виглядає ВЗК. Основною формою вирішення ВЗК шляхом застосування воєнної сили виглядає проведення комплексу сумісних спеціальних і військово-спеціальних операцій богатовідомчого тимчасового об'єднаного угруповання військ з широким застосуванням авіації на всіх етапах конфлікту – від його провокації до ліквідації. В зв'язку з цим буде актуальним визначення пріоритетних завдань та проблемних питань застосування авіації у ВЗК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні вирішенню проблемних питань застосування військової сили з метою вирішення ВЗК, який при певних обставинах може бути спровокований у нашій

державі, приділяється певна увага з боку фахівців Внутрішніх військ МВС України. Про це свідчать дослідження, які за певними темами були проведені в останній період і, в тому числі, в польових умовах. Деякі результати цих досліджень були опубліковані у закритих, а також і у відкритих виданнях, наприклад [1 – 3]. З урахуванням матеріалів, що висвітлюють нещодавні кризові події в Лівії, з минулого року був розпочатий й аналіз застосування авіації, причому в основному авіації, яку використовувала зовнішня сила, що приймала безпосередню участь у зазначених подіях. Прикладом такого аналізу з боку вітчизняних науковців може бути наукова стаття [4], що була, як говориться, «за свіжими слідами» опублікована в рік зазначених кризових подій. Однак, на жаль, як у наведених виданнях, так і у відомих інших, не позначаються у сконцентрованому вигляді погляди на пріоритетні завдання та проблемні питання, що стосуються застосування авіації той держави, на території якої був спровокований ВЗК.

Метою статті є наведення за результатами практичних та теоретичних досліджень поглядів на пріоритетні завдання та проблемні питання застосування вітчизняної авіації в умовах еventуального ВЗК.

Викладення основного матеріалу

Вище було зазначено, що основною формою вирішення ВЗК шляхом застосування воєнної сили може бути комплекс сумісних спеціальних і військово-спеціальних операцій богатовідомчого тимчасового об'єднаного угруповання військ з широким застосуванням авіації на всіх етапах ВЗК. Цей комплекс має об'єднувати, в основному, ізоляційні, розвідувально-пошукові, пошуково-ударні дії, а також

дії з зачищення території конфлікту. Основними етапами ВЗК, в ході яких буде реалізовуватись зазначений комплекс операцій, виглядають:

1. Початковий етап ВЗК з проведенням силами держави ізоляційних та розвідувально-пошукових дій з метою досягнення інформаційної переваги.

2. Основний етап ВЗК, в ході якого пріоритет буде належати пошуково-ударним діям з захоплення оперативної ініціативи, порушення системи режимних заходів протиправних сил.

3. Завершальний етап ВЗК, присвячений зачищенню території конфлікту з метою встановлення над нею контролю з боку правоохоронних органів. Безумовно, одно з пріоритетних завдань в вирішенні наведених етапів буде належати авіації.

До пріоритетних завдань авіації у ВЗК варто віднести:

– ізоляція зони ВЗК як в цілому, так і й його окремих районів;

– перекидання сил та матеріальних ресурсів в зону ВЗК з початком його провокування і ескалації, а також в межах зони ВЗК вже безпосередньо в ході конфлікту;

– прийняття участі у розвідувально-пошукових та пошуково-ударних діях. Авіація може також залучатись для моніторингу зони ВЗК, санітарно-евакуаційних, демонстраційних та інших заходів.

Успішність виконання наведених завдань на сьогодні пов'язана з вирішенням цілого переліку проблемних питань, наприклад:

– обмеженість ресурсних можливостей авіації міністерств та відомств, що можуть бути залучені до вирішення ВЗК шляхом застосування воєнної сили;

– відсутність раціонального підходу до розподілу наявного парку відомчої авіатехніки та її залишкового експлуатаційного ресурсу на етапах оперативного планування відповідних спеціальних і військово-спеціальних заходів;

– остаточно невизначеність ролі участі авіації в вирішенні наведених завдань, а також організаційних форм угруповань авіації та форм і засобів її застосування в ході ВЗК, особливо на етапах розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій.

Слід зауважити, що більшість сучасних ВЗК супроводжується втручанням в них миротворчих сил під егідою ООН, або коаліційних угруповань, причому іноді на нелегітимній або напівлегітимній основі. Як правило, такі ВЗК вже із самого їх початку характеризуються так званим «проєцируванням сили» на зону конфлікту і частіше всього у вигляді військово-повітряної компоненти та сил спеціальних операцій сторін, які початково зацікавлені в утворенні та ескалації ВЗК. В таких обставинах не слід виключати й можливе оголошення над територією конфлікту зони повітряного простору, забороненого для польотів авіації. Це, насамперед, актуа-

льно для позаблокових держав, до яких відноситься Україна і тому пов'язане з цим обмеження на застосування нею авіації у кризових ситуаціях мають бути обов'язково ураховані.

Необхідно зазначити, що у випадку недостатності воєнного потенціалу України для самостійного вирішення ВЗК не слід виключати можливість створення на легітимній основі коаліційного угруповання за участю України. Визначення місця, ролі, завдань та форм участі її відомчої авіації у складі такого угруповання теж залишається проблемним питанням, вирішенню якого на сьогодні лише частково присвячуються міжнародні навчання за участю України.

З метою вирішення частини проблемних питань (насамперед негайного перекидання певного контингенту сил для первинної локалізації зони спровокованого конфлікту) на сьогодні слід реально розглядати можливості залучення у період ВЗК частини парку цивільної авіації для вирішення на відповідних правових підставах певного переліку транспортних завдань.

Щодо визначення ролі участі авіації у виконанні оперативно-тактичних та тактичних завдань в ході конфлікту, відповідного залучення і розподілу наявного парку авіації держави (з урахуванням її поточного залишкового ресурсу), то ці питання вимагають на сьогодні складання окремої методики. Слід зауважити, що така методика може бути складена лише на підставі розроблення концептуальних основ вирішення ВЗК шляхом застосування воєнної сили і, насамперед, оперативно-тактичної концепції застосування авіації у конфлікті такого типу.

Висновки

Одним з актуальних підходів щодо остаточного визначення пріоритетних завдань і вирішення проблемних питань застосування авіації у внутрішньому збройному конфлікті, що при певних обставинах може бути спровокований у нашій державі, є розроблення концептуальних основ вирішення ВЗК шляхом застосування воєнної сили з такою їх складовою, як оперативно-тактична концепція застосування авіації у конфлікті такого типу.

Список літератури

1. Сутюшев Т.А. Спосіб виводу пошуково-ударної групи на об'єкт впливу з проміжку ешелону ізоляції в ході спеціальної операції, спрямованої проти незаконних збройних формувань / Т.А. Сутюшев // Системи озброєння і військова техніка. – 2010. – № 3(23). – С. 185-188.

2. Сутюшев Т.А. Результати аналізу особливостей системи управління розвідувально-пошуковими та пошуково-ударними діями внутрішніх військ з застосуванням авіації / Т.А. Сутюшев, В.А. Шайтанов, П. Хань // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил. – Х.: ХУПС, 2011. – Вип. 1(27). – С. 24-27.

3. Результати польових досліджень особливостей взаємодії органів управління тимчасового об'єднаного

угруповання внутрішніх військ у ході розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій за участю авіації / Т.А. Сутюшев, С.В. Бабенко, С.П. Остапенко, Б.І. Салюк // Честь і закон. – 2011. – № 4. – С. 39-42.

4. Ярош С.П. Аналіз ведення бойових дій, тактики застосування ЗПН і використання нових інформаційних технологій у ході воєнного конфлікту в Лівії в 2011 році /

С.П. Ярош // Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. – 2011. – № 2(6). – С. 19-25.

Надійшла до редколегії 4.07.2012

Рецензент: д-р військ. наук, проф. І.О. Кириченко, Академія внутрішніх військ МВС України, Харків.

ПРИОРИТЕТНЫЕ ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АВИАЦИИ ВО ВНУТРЕННЕМ ВООРУЖЕННОМ КОНФЛИКТЕ

Т.А. Сутюшев

Приводятся приоритетные задачи и проблемные вопросы использования авиации во внутреннем вооруженном конфликте, на фоне которого может произойти силовое вмешательство. Указывается на необходимость максимальной концентрации авиационного потенциала страны при решении внутреннего вооруженного конфликта на его начальном этапе.

Ключевые слова: внутренний вооруженный конфликт, авиация.

PRIORITY TASKS, PROBLEM QUESTIONS OF THE USE OF AVIATION ARE IN THE INTERNAL ARMED CONFLICT

T.A. Sutyushev

Priority tasks over are brought and problem questions of the use of aviation in an internal armed conflict which power interference can happen on a background. Specified on the necessity of maximal concentration of aviation potential of country at decision of the internal armed conflict on his initial stage.

Keywords: internal armed conflict, aviation.